

Zápis z online jednání konaného 7. června 2022 od 9:30:do 12:10 prostřednictvím platformy webex

Přítomné členky a členové:

Rut Bízková (předsedkyně pracovní skupiny (PS), Rada pro výzkum, vývoj a inovace – RVVI), **Hana Tenglerová** (NKC – gender a věda Sociologického ústavu AV ČR – NKC), **Zuzana Weisgärberová** (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – MŠMT), **Marta Musilová** (Odbor rovnosti žen a mužů Úřadu vlády ČR: ÚV – RRP), **Luboš Náhlík** (člen AR AV ČR, Ústav fyziky materiálů AV ČR – ÚFM AV ČR), **Tomáš Kostecký** (člen AR AV ČR, Sociologický ústav AV ČR – SOÚ AV ČR), **Jiří Kolísek** (MZE - Výzkumný ústav veterinárního lékařství – VÚVeL), **Luděk Knorr** (Katolická teologická fakulta UK v Praze – KTF UK), **Jana Dvořáčková**, **Kateřina Kusáková** (obě Technologická agentura ČR – TA ČR), **Ivana Kotrbatá** (Ministerstvo průmyslu a obchodu – MPO), **Vít Céza** (MŽP – CENIA), **Aleš Bříza** (Odbor koordinace výzkumu, vývoje a inovace Úřadu vlády ČR – ÚV), **Jiří Kolman** (Ústav výzkumu globální změny Akademie věd ČR- ÚVGZ), **Aneta Kašílková** (Technologické centrum AV ČR – TC AV ČR)

Hosté: Barbora Koštýřová, Odbor kabinetu ministryně pro vědu, výzkum a inovace – MVVI), Petra Huječková a Jana Burešová (obě Grantová agentura ČR – GA ČR)

Nepřítomni: Martina Bártová (Kancelář Akademie věd ČR – KAV), Lukáš Macenauer (TA ČR), Vladimíra Petráková (Ústav fyzikální chemie Jaroslava Heyrovského Akademie věd ČR – ÚFCH AV ČR), Hana Fruhwirtová (GA ČR)

Program:

- 1) Informace o stavu pokroku ve věcech:
  - a) proplácení služeb péče (financování dětských skupin, modelový vnitřní předpis pro instituce VaVal) – L. Náhlík, R. Bízková
  - b) seminář pro poskytovatele ze dne 18. 5. 2022
- 2) Podněty z rzmv@vlada.cz
- 3) Řetězení pracovních úvazků (dokončení debaty k zaslanému podkladu)
- 4) Stanovování a výše finančního ohodnocení v oblasti VaVal s ohledem na účast v mezinárodních projektech (pokračování debaty na základě projednání na dubnové RVVI)
- 5) Různé

Diskuze: (účastnice a účastníci jednání byli upozorněni, že z jednání bude pořizován zvukový záznam).

R. Bízková nastínila průběh (obsahový i procedurální) jednání a představila program. V záležitosti řetězení pracovních úvazků upozornila, že dnes už není hlavní „akcí“ diskuze – již jsme diskutovali, měli jsme možnost připomínkovat – cílem je materiál finálně projít, odsouhlasit a postoupit ve formě doporučení na jednání RVVI.

V oddílu Různé bude otevřena úvodní diskuze (vstup) na téma podíl žen ve výzkumu v soukromém sektoru, což je indikátor, který pro ČR není příznivý.

Jedná se o úvodní diskusi a výhledově by si PS RVVI mohla stanovit další kroky.

1a) Informace o stavu pokroku ve věcech (rekapitulace minulých úkolů):

V otázce proplácení služeb proběhlo jednání s poměrně širokým okruhem zástupců Akademie věd vedených L. Náhlíkem. Akademii věd se v tuto chvíli zejména jedná o dětské skupiny: Jak uznávat náklady na činnost dětských skupin? Do čeho je zahrnovat? Jsou to náklady na výzkum nebo ne?

V této záležitosti existuje podpůrný (nelegislativní) argument: Pokud např. dětské skupiny nejsou uznatelným nákladem, pak ani náklady na ekonomy a právníky, kteří se podílí na vytváření zázemí pro projekty výzkumu, by t neměly představovat uznatelný náklad. Tito pracovníci nedělají výzkum, vytvářejí podmínky těm, kteří výzkum provádějí. Zde možné použít výklad TAČRu. M. Bunček věc významně posunul, když hovořil s MF, které je nyní otevřeno meritorní diskusi, zda jsou náklady na proplácení služeb péče náklady na výzkum.

H. Tenglerová doplnila, že z výše uvedeného jednání vyplynul úkol realizovat dotazníkové šetření za účelem zjištění výše nákladů, respektive finančních dopadů na jednotlivé instituce v souvislosti s proplácením služeb. V tomto okamžiku probíhá finalizace dat, která budou posléze zpřístupněna členkám a členům PS RVVI.

T. Kostelecký i L. Náhlík vítají možnost jednat s MF v aranžmá, jak ho připravuje M. Bunček, a budou rádi za jakékoli vyjasnění či posun v otázce uznatelnosti nákladů. Pokud bude věc (interpretace) „posvěcena“ z úrovně MF, bude to významný posun pro konání podřízených kontrolních úřadů.

Závěr (R. Bízková): úkol je plněn, postup je nastaven a kontrolním termín představuje příští zasedání PS RVVI. Odpovědnost zůstává R. Bízkové a L. Náhlíkovi.

1b) seminář pro poskytovatele ze dne 18. 5. 2022

H. Tenglerová potvrdila větší zájem o on-line připojení. K obsahu doplnila, že se jednalo o obecné seznámení s genderovou tematikou a poskytnutí přehledu aktivit, které poskytovatelé realizují v oblasti genderové rovnosti.

Závěr: Další seminář by měl proběhnout na podzim, tematicky se bude věnovat „genderu v obsahu znalostí“, termín bude určen v září 2022. Předběžně přislíbily spolupráci J. Dvořáčková (TAČR) a M. Brabcová z NKC.

1c) Zapojení PS do tvorby Analýzy stavu výzkumu, vývoje a inovací ČR a jejich srovnání se zahraničím:

Samostatné jednání pracovní skupiny neproběhlo, nicméně došlo k setkání H. Tenglerové, R. Bízkové s L. Kurekovou a prof. Š. Jurajdou z ÚV ČR.

H. Tenglerová doplnila, že na setkání se diskutovala možnost propojení Analýzy s výstupy a kapacitami projektu STRATIN+, který koordinuje TC AV ČR. Za tímto účelem se předpokládá ještě další schůzka, která by se věnovala podrobněji možnostem dalšího rozšíření Analýzy, které by navazovalo např. na již provedenou analýzu stavu v GA ČR z hlediska zastoupení žen a mužů mezi řešiteli a rozšiřovalo stávající Analýzu o zmapování situace i u dalších poskytovatelů včetně vyhodnocení, zda je možné identifikovat během pandemie změny v grantové či projektové úspěšnosti žen a mužů. Na avizované schůzce by se měly dále projednat nové indikátory a témata či způsoby interpretace, které souvisí s problematikou genderu, která v Analýze spadá do kapitoly Lidské zdroje.

R. Bízková připomněla, že je v jednání zapojení Úřadu ministryně pro VaVal, která by rozeslala dopis na poskytovatele s žádostí o data. Termín schůzky se však s ohledem na vytíženost paní ministryně stále hledá.

Dále otevřela otázku o úpravách struktury výročních zpráv univerzit, které by měly výrazněji akcentovat genderovou problematiku, např. ve formě statistik. Výhledově by se mohla tato výzva stát podnětem pro jednání RVVI, ale zde bude nezbytná součinnost s MŠMT. Poskytovatelé těmito daty disponují, pouze je nezveřejňují, protože nejsou požadovány jako povinné.

2) Podněty z rzmv@vlada.cz:

Na došlý podnět odpoví H. Tenglerová ve smyslu, že PS RVVI není ideálním subjektem, který by měl takto vstupovat do vnitřních věcí dotčených institucí dřív, aniž by byl učiněn pokus přímo oslovit vedení dotčených institucí.

M. Musilová i L. Náhlík též potvrdili, že PS RVVI mandátem řešit takovéto záležitosti nedisponuje.

3) Řetězení pracovních úvazků (dokončení debaty k zaslánému podkladu):

R. Bízková zahájila debatu připomenutím, že věc by dnes měla být dokončena a jako doporučení postoupena RVVI k projednání.

H. Tenglerová shrnula komentáře k materiálu, které se sešly během připomínkové řízení členek a členů PS RVVI, které probíhalo od 19. 5. do 1. 6. 2022.

Následně představila vybrané pasáže doporučení, která reflektovala již na minulém jednání dohodnutý rámec, principy či předpoklady, jako například:

- a) nastavení adekvátního poměru institucionální a účelové podpory – očekává se, že s navýšením institucionální podpory adekvátně vzroste počet osob, které realizují výzkum a pracují pod smlouvu na dobu neurčitou a zároveň, že poměr žen a mužů pracujících na dobu neurčitou bude odpovídat zastoupení žen a mužů v dané oblasti výzkumu,
- b) cílem není změna zákona č. 130/2002 Sb. ale jeho dobré fungování

Následovalo komentované představení jednotlivých doporučení.

R. Bízková upozornila, že ačkoli se jedná o velký a složitý problém, který sama PS RVVI nevyřeší, není důvod, proč by se aktivity jako sběr dat měly odkládat.

L. Náhlík přidal komentář, že pokud instituce nemají své vnitřní předpisy ošetřující situaci řetězení úvazků, pak tlak, který doporučení vytvářejí, je v podstatě jen připomenutím zákonných povinností poskytovatelů. Pak uvedl příklady, z vlastní praxe, kdy smlouva na dobu určitou má pozitivní charakter (profesionalizace přístupu k mladým), byť připustil, že jistě existují případy, kdy tomu tak není.

R. Bízková reagovala, že nejde o to, ze všech dočasných úvazků učinit úvazky na dobu neurčitou, ale v první fázi je potřeba zjistit, jaký je stav věci, jak početné jsou jednotlivé skupiny, neboť se pohybujeme ve vědeckém světě, v managementu výzkumu, a měli bychom pracovat na základě aktuálních a důvěryhodných dat.

J. Kolman velmi vítá předpoklad posílení institucionálního financování, vidí v něm motivaci, neboť dominance projektového financování přináší negativní důsledky, a řetězení smluv je pouze a jen jedním z nich.

R. Bízková navrhla doplnění doporučení o žádost na poskytovatele, aby provedli kontrolu, zda plní všechna zákonná opatření v oblasti personální politiky.

J. Kolman doplnil, že standardní nebo častá doporučení různých mezinárodních hodnocení nebo vědeckých rad apeluje na podporu strategičtějšího plánování a fungování a zbavení se závislosti na ad hoc výzvách a příležitostech v takovém rozsahu.

Luděk Knorr upozornil na faktickou vícevrstevnatost správy např. univerzit, kdy je potřeba rozlišovat a brát v potaz rovinu univerzita x fakulty, vrcholový management x volené orgány a jejich působnost. Při citlivě vnímané autonomii univerzit je těžké si požadavek na nějakou kontrolu představit. Řešením je standardizovat sady požadovaných informací, které budou zastřešeny národní autoritou, např. RVVI.

R. Bízková v této souvislosti připomněla PS vedenou Mariánem Hajdúchem k problematice otevřených dat, neboť i data relevantní pro naši PS RVVI by mohla spadat do kategorie otevřených dat, která musí být přístupná a pokud nejsou zpřístupněna, musí to být řádně zdůvodněno.

H. Tenglerová připomněla iniciativu NKC, kdy byl v minulosti v předmětné věci kontaktován ombudsman a skrze něho inspektoráty práce. Akce však výraznější výsledky nepřinesla. Dále zrekapitulovala výsledky průzkumu z roku 2017, které mapovalo také situaci úvazku na dobu určitou

R. Bízková vidí cestu spíše skrze poskytovatele. K prezentovaným výsledkům výzkumu dodala, že pět let stará data, nejsou pro současnost úplně adekvátní, ale představují dobré zdůvodnění, proč se problematice věnovat.

T. Kostelecký se přimluvil za provedení nového výzkumu, abychom měli k dispozici data, která by dovolila vyhodnotit, zda došlo posunům, respektive, jaký je stav věcí v oblasti úvazků.

R. Bízková vidí jako centrální otázku na poskytovatele: Kolik máte smluv na dobu určitou?

H. Tenglerová nabídla podporu z kapacit STRATINu+, též s ohledem na zkušenosti z minulého šetření realizovaného NKC. Parametry výzkumu bude nutné ještě precizovat v dalších debatách.

R. Bízková přislíbila, že na RVVI otevře debatu na téma realizace většího projektu zaměřeného na podmínky lidí ve výzkumu ve srovnání s cizinou, který by zmapoval reálnou situaci, bariéry, dobrou (špatnou) praxi v jejich odstraňování, a více zohledňoval perspektivu jak seniorů, tak začínajících vědců.

Materiál byl schválen konsensem a může být (bude) postoupen na jednání Rady pro výzkum, vývoj a inovace.

4) Stanovování a výše finančního ohodnocení v oblasti VaVal s ohledem na účast v mezinárodních projektech (pokračování debaty na základě projednání na dubnové RVVI):

Téma bylo otevřeno již na minulém jednání – klíčový problém způsobuje skutečnost, že pokud se čeští vědci a vědkyně zapojují do nadnárodních projektů s „českými“ platy, je to skutečnost, která nevyvolává ochotu o takové projekty usilovat, obzvláště pokud se podíváme na nízkou úspěšnost a nemalé úsilí, které je potřeba do přípravy projektu vložit.

Záležitost byla diskutována také na dubnovém zasedání RVVI a vygenerovala dva okruhy + otázky:

- (1) Jak přimět organizace, aby jejich lidé podávali více projektů např. do Horizontu Evropa?
- (2) Jak se postarat, aby lidé měli více peněz v rámci těchto projektů?

Ad (2)

Řešení:

- by mohla nabídnout diskuzi s EK a příslušnými evropskými pracovníky na téma nastavení administrativních pravidel, která by připouštěla úpravu smluv a zajišťovala českým výzkumníkům, alespoň po dobu trvání projektu, „evropskou“ mzdu – tato varianta se zdá však jako velmi obtížná;
- druhou variantou by mohla být úprava parametrů institucionální podpory v Metodice 17+, které by sledovaly, např.: kolik projektů organizace v předcházejícím roce podaly, kolik nositelů či členů řešitelských týmů připadlo na danou organizaci, kolik projektů prošlo formální kontrolou, kdo je hodnotil, s jakým výsledkem, zda byly podpořeny, nebyly podpořeny.

Cestu, kde bude možné snadněji dosáhnout výsledku, představuje v tomto okamžiku varianta s M17+. RVVI se také zabývala otázkou, zda disponujeme dostatečnými daty a v této souvislosti přijala usnesení, kde žádá MŠMT jako zadavatele projektů sdílených činností STRATIN+ a CZERA, aby pověřilo TC AV ČR úkolem zpracovat a předložit do 30. září 2022 souhrnnou analýzu účasti České republiky v programu Horizont 2020 a rozpracovat postupy k realizaci doporučení uvedených materiálů, který byl Radě předložen.

Stejným usnesením bylo Sekci pro výzkum, vývoj a inovace uloženo zajištění kvalitativního průzkumu ve výzkumných organizacích ke zkušenostem s odměňováním výzkumných pracovníků.

A. Kašlíková potvrdila, že TC AV ČR už na požadované analýze pracuje, na příštím zasedání bude průběžně informovat.

5) Různé:

- 1) Podíl žen ve výzkumu v soukromém sektoru
- 2) Kulatý stůl o plnění Strategie rovnosti žen a mužů 2021-2030

Ad 1)

R. Bízková uvedla téma s poukazem na data, která dokládají, že v soukromém sektoru je ve výzkumu zastoupeno ještě méně žen než ve veřejném sektoru. Zastoupení žen dosahuje 14 %. Situaci asi nebude možné změnit prostřednictvím institucionální podpory, ale apel na společenskou zodpovědnost organizací jistě možný je.

T. Kostelecký: bez ohledu na strukturu a profesní zaměření je potřeba brát v potaz, že pokud se čísla či poměry v soukromém sektoru nezmění, nezmění se vzhledem k váze soukromého sektoru v české vědě a výzkumu a inovacích ani celková čísla. Dále vznesl dotaz, zda existují podrobnější data o struktuře pracovních míst ve vědě a výzkumu v soukromém sektoru.

H. Tenglerová doplnila, že některá data jsou k dispozici, např. podle odvětví, ale musí se na věc podrobněji podívat (ČSÚ). Sdílela však zajímavou informaci, že úplně nejhorší situace je ve firmách se zahraničním vlastníkem, kde je zastoupení žen přibližně pouze 11 %.

Marta Musilová odkázala na zdroj ČSÚ:

<https://www.czso.cz/documents/10180/142872012/2110022123.pdf/f1a0762a-4a8c-4f04-983c-c7f0384be3e7?version=1.1>.

Zmínila spolupráci NKC s Pražským inovačním institutem, s nímž na září 2022 připravují akci na téma ženy v podnikatelském výzkumu v rámci „Pražského inovačního mixéru“. Pokud bude zájem, rozešle pozvánku a do budoucna připraví podklad, který by se týkal podrobněji podnikatelského sektoru.

R. Bízková: též odkázala na Český statistický úřad, který každoročně zveřejňuje velmi pestré statistiky. Relativně rychle se dá naformulovat nějaká výzva na Svaz průmyslu a dopravy. Paní ministryně je tomu nakloněná, bylo by dobré toho po diskuzi s ní využít. Výzva by mohla být vedena skrze apel na společenskou zodpovědnost organizace, resp. její komponentu vyrovnávání příležitostí žen a mužů ve výzkumu.

H. Tenglerová zmínila chystané výzvy MPSV, které by měly přispět ke zvyšování diverzity na pracovištích. Teoreticky představují pro soukromé společnosti finanční nástroje na zavádění některých opatření, jako je např. mentoring. Tato informace by mohla být připojena k zamýšlené výzvě.

Ad 2)

M. Musilová připomněla, že se jedná o plnění za rok 2021 a že tento kulatý stůl se koná po dvou letech, kdy byla ještě před přijetím Strategie všechna opatření vysvětlována a komunikována s gestory. Hodnocení spočívá na interakci mezi gestory jednotlivých opatření a gestory Strategie jako celku. Gestor opatření vyplní svou aktivitu (y), gestor Strategie mu poskytne zpětnou vazbu. Tento proces také pomáhá odhalit, zda a jak gestori opatření „svá“

opatření chápou. Ukazuje se, že je neustále potřeba vysvětlovat a oživovat smysl opatření a zmiňovaný kulatý stůl je pro to vhodnou platformou, kde je možné opět si vysvětlit, co opatření znamenají a jak by mohla být naplňována.

V současné době je možné identifikovat základní bariéry:

- 1) Zúžené vnímání genderu pouze jako problematiky vyrovnaného zastoupení žen a mužů a z toho vyplývající omezené obsahy či horizonty možného plnění.
- 2) Ačkoli probíhá mnoho podpůrných akcí či kampaní (např. Jedna velikost nestačí), stále jsou patrná mnohá nepochopení, především na resortech, a nedaří se rozklíčovat, co je jejich pravou příčinou: zda je to pouze značná fluktuace genderových koordinátorů na resortech, nebo problémy dále způsobují nedostatečná podpora ze strany vedení, nedostatečná metodologická podpora, ale též nedostatečná znalost již existujících strategií, komentářů, opatření, doporučení ze strany genderových koordinátorů. Cílem kulatého stolu je všechny tyto problematické okruhy opět řádně prodiskutovat.

Úkoly a závěry:

- 1) Příští jednání proběhne formou on-line dne 8. 9. 2022 od 9:30 do 11:30.
- 2) R. Bízková a L. Náhlík budou i nadále zodpovědní za oblast proplácení služeb péče a budou se účastnit plánovaných jednání.
- 3) H. Tenglerová podá na příštím jednání informaci o připravovaném semináři „Gender v obsahu znalostí VaVal“.
- 4) R. Bízková, H. Tenglerová a M. Musilová budou zastupovat PS RVVI na dalších jednání k Analýze s L. Kurekovou a prof. Š. Jurajdou či dalšími zástupci Sekce VVI.
- 5) R. Bízková, i z titulu svého členství v PS k Open Science, upozorní M. Hajdúcha, aby činnost této skupin reflektovala problematiku zveřejňování dat v oblasti vyrovnávání podmínek žen a mužů ve výzkumu.
- 6) R. Bízková otevře na jednání RVVI možnost (potřebu) realizace většího projektu zaměřeného na podmínky lidí ve výzkumu ve srovnání s cizinou.
- 7) Materiál k řetězení úvazku bude ve formě doporučení postoupen k projednání RVVI.
- 8) A. Kašíková podá na příštím jednání průběžné (předběžné) informace o přípravě souhrnné analýzy účasti České republiky v programu Horizont 2020 a rozpracování postupů k realizaci doporučení.
- 9) M. Musilová podá na příštím jednání informaci o průběhu Kulatého stolu, konaného dne 7. 6. 2022.

Zapsal: A. Bříza

Schválila: R. Bízková, předsedkyně PS a členka Rady pro výzkum, vývoj a inovace